

De Rechercheur, het voormalige politiebureau in Hilversum.

De villa voor dr. P.C. Borst in Hengelo.

De Anemonebuurt in Hilversum.

Stadsschouwburg in Utrecht.

Topfotograaf Iwan Baan zoomt in op Dudok

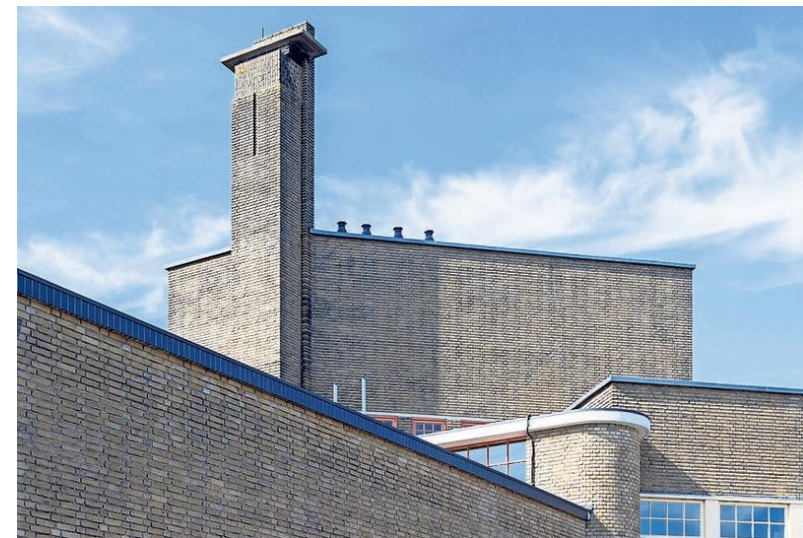
'Foto's die het verhaal van een plek vertellen'

In zijn boek 'Dudok by Iwan Baan' brengt de topfotograaf aan de hand van honderden foto's de invloed van de architect op Nederland in beeld. Maar ook de werking van de omgeving en de mens op diens bouwwerken. Baan kiest niet voor de bekende statische architectuurfoto's maar voor beelden die een breder verhaal vertellen, het verhaal van Dudok als stedenbouwer en ontwerper van 'landschappen' om in te wonen, te werken, te rouwen en te leren.

Eddie de Paepe
e.de.paepe@mediahuis.nl

In het boek 'Wonderlijkheden; netwerken en inspiratiebronnen van Dudok', dat in de zomer van 2019 verscheen, stond al een serie foto's van jouw hand.

Dat klopt. Dat was een klein boekje, meer een brochure, en mijn betrokkenheid was redelijk klein. Maar het was voor mij wel een hele mooie aanleiding om nog een keer uitgebreider naar Dudok te kijken en dit grotere boek te maken. Over hoe zijn werk is opgenomen in een stedelijke omgeving, hoe het gebruikt wordt en dat soort zaken.

De Nassauschool in Hilversum.

Je hebt zelf een tijdje in Hilversum gewoond?

Toen wij vanuit Zeist naar Hilversum verhuisden, ging ik net naar de middelbare school. Op mijn achttiende ging ik uit huis, naar de kunstacademie in Den Haag, waar ik fotografie heb gestudeerd. Dus ik kende het werk van Dudok al vanuit mijn middelbare schooltijd. Dat is natuurlijk wel al heel lang geleden, begin jaren negentig. Ik kwam daarna nog wel in Hilversum op bezoek bij mijn ouders, die daar nog een tijd zijn blijven wonen, en had er ook nog vrienden. Maar de afgelopen vijftien, twintig jaar ben ik nauwelijks meer terug geweest. Dus het was

erg leuk om Hilversum weer in een nieuw licht te zien. In mijn middelbare schooltijd was ik al aan het tekenen en fotograferen. Dan kijk je op een bepaalde manier naar de wereld om je heen, naar gebouwen en hoe die zich met hun omgeving verhouden. Ik zat toen nog niet in de architectuurhoek, maar op een bepaalde manier wordt je toch beïnvloed door hoe je omgeving er uit ziet en hoe die gebruikt wordt.

Heb je indertijd ook van Hilversum foto's gemaakt?

Toevallig kwam ik pas weer een serie tegen die ik van het raadhuis heb gemaakt toen ik een jaar of veertien was. Dat was wel grappig om te zien. Het raadhuis is natuurlijk een gebouw waar iedere Hilversummer mee opgroeit; het is ook een soort trots van Hilversum. Daar maak je als je begint te tekenen, schilderen en fotograferen ook wel gebruik van.

Wanneer is het idee voor dit foto-boek ontstaan?

Eigenlijk al toen we met het eerste, kleine boekje bezig waren en ik weer in Hilversum rondreed en weer alles zag. Ik heb toen ook naar de bestaande literatuur over Dudok gekeken. Ik dacht: al die boeken over zijn werk zijn eigenlijk puur gemaakt voor architecten, over hoe zijn gebouwen er op hun best uitzien. Terwijl ik het altijd juist interessant vind om dingen op een later moment te bekijken, dus niet als een soort ideaalbeeld. Om te laten zien hoe het gebruikt

De voormalige zand- en zoutbunkers aan de Oude Haven.

wordt, hoe het is opgenomen in een stedelijke omgeving, hoe het soms helemaal is overgenomen en opgeslokt, zodat je nauwelijks meer kunt zien hoe de architect het heeft bedacht. Het leek me goed om de gebouwen van Dudok die in de afgelopen vijftig, zestig, zeventig jaar een plaats hebben ingenomen in de stad, in hun 'landschap', weer eens terug te zien.

Op sommige foto's in het boek lijkt het werk van Dudok een bijrol te spelen. Andere zaken trekken de aandacht: een grote boom, een fietser, een geparkeerde scooter, jongelui op een muurtje.

Zeker, soms is het een soort zoekplaatjes van waar zijn werk staat, en probeer ik heel erg de omgeving te laten zien. In Rotterdam heeft hij bijvoorbeeld een

toren gebouwd die indertijd waarschijnlijk een van de hoogste gebouwen was, maar nu is die eigenlijk verzwolgen door de rest van de stad. Ik wil ook de evolutie van zo'n stad laten zien.

Mijn werk voor mijn architectuurperiode was eigenlijk een soort documentairefotografie, waarmee ik een verhaal probeerde te vertellen over een plek, over de mensen die er wonen, hoe het is overgenomen. Dat is nog steeds een heel belangrijk aspect dat ik ook in mijn opdrachtwerk meeneem.

Een gebouw is geen geïsoleerd object, het heeft een plek in zijn omgeving. In de architectuur willen ze vaak het tijdsloze laten zien, met een soort iconische foto's. Dingen worden vaak heel erg opgehemeld: het perfecte kalenderplaatje. Maar ik zeg altijd: goede

architectuur ziet er onder alle omstandigheden goed uit.

En ik wil zo'n gebouw juist iets van de tijd meegeven, iets laten zien van het hier en nu, van het alledaagse en menselijke. Hoe een gebouw veranderd is, wat de relevantie er nog van is. Het gaat dan meer om het verhaal dat je erom heen wil vertellen. Ik denk dat die aanpak ook een breder publiek kan aanspreken.

Jouw aanpak van dit boek verschilt dus duidelijk van de foto's die je in de afgelopen vijftien jaar in opdracht hebt gemaakt.

Dat klopt wel. Ik combineer eigen projecten en initiatieven, die dan een tentoonstelling of een boek worden, met puur opdrachtwerk. Voor dat laatste wordt je vaak ingevlogen op het moment

dat een gebouw net klaar is en er op zijn paasbest en spic and span uitziet. Op een moment dat de gebruiker er nog nauwelijks invloed op heeft gehad.

Je hebt voor dit boek vele honderden foto's gemaakt. Was lastig om daaruit een keuze te maken?

Zoiets gaat redelijk natuurlijk. Je hebt je favorieten, die je er per se in wil hebben. En dan krijgt zo'n boek op een gegeven moment ook een soort flow, een ritme waarin je details, een soort persoonlijke momenten met mensen, afwisselt met die grote overviews waarop je de gebouwen vanuit de lucht ziet en waarmee je meer de stedelijke omgeving en het landschap in een ruime betekenis van dat woord laat zien. Het telkens inzoomen en uitzoomen, het micro en het ma-

cro, is een belangrijke manier om een plek te beschrijven en mensen te amuseren.

Kan je enkele van die persoonlijke favorieten noemen?

Het raadhuis van Hilversum, natuurlijk. Maar bijvoorbeeld ook Het Kamrad in Hilversum. Vanaf de grond gezien is dat eigenlijk een vrij doorsnee woningbouwcomplex. Maar vanuit de lucht zie je hoe het is neergezet, hoe de stad blurt naar een heide- en boslandschap. Dan begrijp je heel goed de denkwijze van Dudok, hoe de dingen tot stand zijn gekomen en hoe hij de bewoners een heel groene omgeving heeft meegegeven. Dat is bijzonder om te zien. Als je Hilversum van boven ziet, is het eigenlijk één groot groen bos met hier en daar wat huisjes ertussen.

Het is een waanzinnig groene stad. Een groot verschil met veel plekken waar ik ben geweest.

De fotografie heeft je over de hele wereld gebracht?

Normaliter zit ik voor 95, 99 procent van het jaar in het buitenland, overal en nergens. Dan zit ik iedere twee, drie dagen in een vliegtuig. Door corona zat ik een beetje vast hier Nederland en het leek me een goed moment om dit project op te pakken. Het was voor het eerst in twintig jaar dat ik weer het eerst in Amsterdam zat. Het was leuk om aan dit boek te werken en een stukje van mijn jeugd weer op te halen. En het is met twee jonge kinderen fijn om nu in Nederland te zijn, waar toch minder paniekerig en moeilijk met corona wordt omgegaan dan in Amerika.

i

Dudok by Iwan Baan

Het boek *Dudok by Iwan Baan* - met tekstbijdragen van architectuurhistorica Lara Voerman - kost 39,95 euro en is te koop bij het Dudok Architectuur Centrum in Hilversum. Het boek is online te bestellen en kan, tijdens de lockdown, bij inwoners uit de regio Gooi en Vechtstreek thuisbezorgd worden.

FOTO'S IWAN BAAN PHOTOGRAPHY